

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (188)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
stebe naročnina. Prosi-
mo ponovite jo takoj.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

Štev. (No.) 187.

Chicago, Ill., 11. aprila (April), 1911.

Leto (Vol.) VI.

Shod v La Salle dobro obiskan!

VELIK VSPEH.

V zadnjem "Am. Slov." je čikaški Sojar obesil Gregorčičev spomenik socialistom na vrat. In da bi grda in ostudna laž veinku-
joče delovala na slovenske delavce in obrtnike v Ameriki, je po-
hvalil sirov napad nekaterih za-
slepljenih ljudi na socialističnem shodu v Waukeganu. S to pohvalo je Sojar hujskal indirektno slovenske delavce in obrtnike proti socialistom. Priporočal je indirektno sirovo silo: čašo, stol, jajca, nož, sploh sirove poboje po stari navadi jezuitov: namen posvečuje sredstva.

Priporočilo čikaškega Sojarja ni vleklo v La Salle. Res, je sodr. Zavertnik dobil v petek ekspresno in svarilno pismo brez podpisa v katerem ga neznanec svari, naj ne hodi na shod, ker ga ne čaka nič dobrega v La Salle. Tudi po La Salle so nekateri, na katere je veinkovala hujskajoča pisava v "Am. Slov." govorili odprto, da bodo sodr. Zavertnika okeпали z jajci na železniški postaji, ko stopi z vlaka. Ali ostalo je le pri besedah in grožnjah. Najbrž so detičniki, ki so grozili, prišli do prepricanja, da sirovi napadi ne koristijo na ugledu ljudem, ki jih izvršujejo in opustili so vsak napad. Mogoče je vplivalo na nje, da se slov. laselski župnik ni vdeležil te hujskarije in prepuštil sodbo o socializmu svojim faranom naj sami sodijo, ko bodo slišali socialiste govoriti na shodu, je li koristno za slov. delavce pridružitve se socialistični stranki in glasovati za socialistične kandidate ali ne.

Točno popolne ob treh je pričel shod. Prvi je govoril sodr. Zavertnik o splošnih zahtevah socialistov in o socialističnem programu za občine. Razobložil je zakaj socialisti hočejo dobiti upravo mest že dandanes, ko živimo še v kapitalistični družbi, v svoje roke. Z dokazi je podpiral svoje izvanjanje o koristih, ki jih imajo delavci in obrtniki, če v mestni upravi odločajo zastopniki delavcev in obrtnikov, kar pomeni, če je mestna uprava socialistična. V končnem govoru je pa priporočal politično organizacijo slov. delavcem in sicer v socialistični stranki. Glede časopisja je pa dejal, kot socialist vam ne smem in ne morem svetovati, da bi ne čitali protidelavskih in protisocialističnih listov. Taka priporočila bi bila nesocialistična. Ali priporočam vam, da čitate pazno s prevdarikom in premislekom, da tem hitreje spoznate, na kateri strani je resnica, na kateri laž. Čitajte protidelavske in protisocialistične časnike, ali ne podpirajte jih, ko ste se prepričali, da vam škodijo in podpirajo delavske izkoriščevalce — ameriške kapitaliste, ki so nas — delavce vkovali v hujsko sužnost, kot je bila srednjeveška tlaka. Nadalje je povdarjal, da je dolžnost vseh slovenskih volilcev, da dne 18. aprila glasujejo za sodruga Valentina Potiska, ki kandidira na podlagi socialističnega programa za občine za mestnega svetovaleca. Vzroki so dvoji. Potisek je kot premogar skusil vse dobro in slabo, kar skusi vsak delavec, ki si mora s težkim delom služiti vsakdanji kruh. On pozna do pičice gorje in težnje delavcev. Ako se bode obrčala do njega s pritožbami, on vas bo razumel in pomagal, v kolikor bo v njegovi moči. Potisek bo pravi zastopnik delavcev in malih obrtnikov, ker kandidira na programu socialistične stranke, tiste stranke, ki se resno bori za osvoboditev delavcev iz kapitalistične sužnosti. Vaša dolžnost pa je, da dne 18. aprila glasujete za njega — v korist sebi, svojim ženam in otrokom.

Za njim so govorili sodrug

Vogrič, Puček, Novlan in Kulovic. Prva dva sodruga sta v gladkem in dobropremišljenim govoru razbistrila razmerje med vero in socialistično stranko. V poljudni besedi na podlagi neovrgljivih dokazov sta ovrгла stokrat pogre-to laž, s katero prihajajo nasprotniki delavcev ponovno na dan, da hočejo socialisti vzeti vero ljudstvu. Oba sodruga sta pripravljala, da se navzoči najlože prepričajo, če socialisti razdirajo vero, ako čitajo socialistične časnike, spise in knjige. Čitajte in sodite! Ako ste se prepričali, da vas socialisti učijo nekaj slabega, tedaj jim obrnite hrbet in ne pridružite se jim. Socialisti ne silijo nikogar, da bi bil njih pristaš. Vsakdo lahko njih vrste zapusti, ko se je prepričal, da so socialistični nauki slabi in škodljivi.

Sodr. Novlan je povdarjal, da se ni treba nikomur sramovati, če je delavec, saj delavski razred vendar živi s svojim delom vse. Vsakdo bi se moral biti ponosen, da je delavec in ne pripada med lenuhe — milionarje. S pozivom na navzoče, naj se pridružijo socialistični stranki, da čim prej pride dan osvobodjenja in vstajenja za delavce je končal svoj jedernati govor.

Sodr. Kulovic je slikal, kako kapitalistični sistem vsvarja pohabljen delavce in starčke, ki ob cestnih vogalih prosijo delavce miloščine, da si bi bila dolžnost kapitalistov skrbeti za žrtve kapitalizma.

Oglasil se je še enkrat sodr. Zavertnik in je v kratkih besedah reagiral na obrekovalna podtikanja socialistom, ki jih trosijo v svet meščanski časnikarji, ki so nasprotniki delavskih teženj in pravice.

Predsjednik je na to pozval navzoče naj se zglasijo k besedi. Povdaril je, če se kdo ne strinja z govorniki, naj govori, ker je na socialističnih shodih navada, da se poslušata tudi nasprotnika mirno in dostojno. Ker se ni nihče oglasil za besedo, je predsednik nad dvuri trajajoči shod zaključil, ki se je vršil mirno in na katerem so navzoči s ploskanjem in odobravanjem izražali, da se strinjajo z govorniki.

Shod v La Salle je tudi dokazal, da je med domačimi sodrugji precej dobrih govorniških moči, ki poznajo bistvo socializma skozi-
koz. Želeli je le, da bi se taki shodi vršili večkrat, da bi domači sodrugji nastopali kot govorniki, razpravljali o programu socialistične stranke in o socializmu. Ako bi take shode imeli večkrat, bi kmalu v ljudstvu zginil strah pred socialisti in ljudstvo bi se pričelo zanimati za socializem.

Končno še omenim, da se je nasprotni kandidat, sodruga Potiska, ki je rodom Irec, izrazil pred pričami: "Eh, kaj se bom trudil. Avstrijskim (menil je namreč Slovenec in Poljake) bedakom bom kupil zadnje dni pred volitvami par sodčekov piva in zmagal bom."

Tako se je norčeval Irec iz slovenskih delavcev!

Slovenski delavci in obrtniki! Izpitate pivo, ki vam ga bo kupil Irec, glasujte pa za Potiseka. S tem bode te dokazali, da je Irec bedak, vi pa zavedni možje, ki za čašo pivo ne prodajate svojih glasov.

Zmaga za zmago.

Socialistična stranka pridobila mnogo postojank v volilni bitki.

NAPREDEK V CHICAGU.

Volilni boj je končan. Izid županskih volitev v Chicagu je sledeči:

Sodr. W. E. Rodriguez, kandidat za župana je dobil 24.759 glasov (neuradno poročilo); sodr. John C. Flora, kandidat za klerka, 25.179 glasov; sodr. John M. Collins, kandidat za blagajnika, 23.711 glasov. Aldermanski kandidati imajo skupno 24.677 glasov.

Z izidom smo zadovoljni, dasi smo pričakovali več glasov. Pri zadnjih županskih volitvah leta 1907 je dobil naš kandidat 13.429 glasov; glasovi so se torej od zadnjih volitev malone podvojili. Da ni bilo letos večjega uspeha, je krivo to, ker so se delavci po stari navadi dali zopet zapeljati po svojih breznačelnih unijskih voditeljih in se vmešavali v srđiti boj med demokratom in republikaneom.

Najhujski boj je bil v 27 wardi, kjer ima naša stranka najmočnejšo postojanko. Sodruga Geo. Koop, kandidat za aldermana je dobil tamkaj 4214 glasov, več kakor kateri kandidat kedaj poprej. — Toda boj se bo nadaljeval s podvojenimi močmi. Vsake volitve so za nas nova šola; marsiktera taktična napaka se nam odkrije. Čimveč poskusov, temveč izkušnje. Končni uspeh, končna zmaga pride gotovo.

Županom je izvoljen demokrat Carter H. Harrison z večino 17.000 glasov. Republikanee Merriam je z vsemi Bussejevimi hordami grdo pogorel. Čikaški delavci se pa bodo enkrat že naučili koliko je razločka med kakšnim Harrisonom ali Bussejem.

SOCIALISTI ZMAGALI V OSMIH MESTIH.

Sijajno je zmagala socialistična stranka v igalih mestih na deželi. V par dneh je izvoljenih osem socialističnih županov. Drugod so prodrli kandidati za aldermane in druge lokalne uradnike. Postavila so se sledeča mesta:

Berkeley, Calif. Sodruga J. Stitt Wilson izvoljen županom z večino 289 glasov. Obenem sta izvoljena še dva socialista v mestni svet. Volitve so bile 2. aprila.

Butte, Mont. Pri mestnih volitvah 3. aprila so socialisti osvojili celo mestno vladno. Sodr. L. J. Duncan je izvoljen županom z večino 1834 glasov. Izvoljen je mestni blagajnik, policijski sodnik in pet aldermanov izmed devetih. Župan Duncan je unijski duhovnik. Butte je veliko rudniško mesto, v katerem so bogati bakreni rudniki. Tamkaj je tudi večja slovenska naselbina.

Flint, Mich. Sodruga A. C. Menton izvoljen županom. Njegova večina znaša čez 500 glasov. Dalje so izvoljeni trije socialistični aldermani, dva šolska zaupnika (trustees), jeden supervisor in več ostalih kandidatov na socialističnem tiketu. Menton je tobačni delavec.

Greenville, Mich. Izvoljen je socialistični župan in večina ostalih kandidatov na strankinem tiketu.

Beatrice, Neb. Pri volitvah 4. aprila je zmagal socialistični kandidat za župana, sodr. W. E. Griffen, z večino 127 glasov. Mesto ima 10.000 prebivalcev.

Wymore, Neb. Edward Mauch, socialist, izvoljen županom s primerno večino. Dalje so izvoljeni: mestni klerk, blagajnik in dva člana mestnega sveta. Vsi socialisti. Mesto šteje 2700 prebivalcev.

Red Cloud, Neb. Sodr. Edward Fol, kandidat za župana, izvoljen. **Victor, Colo.** Vsi kandidati na

socialističnem tiketu so izvoljeni. Victor je rudniško mestee in rudarji so soglasno volili za socialiste.

Nadaljne zmage.

V Fort Scottu, Kans., so izvoljeni trije socialistični aldermani in mestni pravnik. Županski kandidat je propadel le z nezadno manjšino.

Mestee Girard, Kans., kjer je dom "Appeal to Reason", najbolj razširjenega socialističnega tednika na svetu, se je tudi pridružil ostalim osmerim mestom. H. P. Houghton, socialistični županski kandidat je zmagal z večino 75 glasov.

V Grand Rapids, Wis., je izvoljen jeden socialistični alderman.

V Manitowoc, Wis., so zmagali vsi kandidati razen enega na socialističnem tiketu. Število glasov je primeroma povsod zelo naraslo. V Tacoma, Wash. je naš kandidat za župana dobil 3863 glasov, še enkrat toliko kot pri prejšnjih volitvah. V Kalamazoo, Mich., je socialistični kandidat ostal v manjšini le za par sto glasov.

BOJ V MILWAUKEE.

Združitev republikancev in demokratov v Milwaukee proti socialističnim kandidatom je pri volitvah zadnji terek za enkrat uspela. Socialisti so bili poraženi. Kandidat za sodnika, sodr. John C. Kleist, je dobil 11.953 glasov, njegov nasprotnik Halsey pa 25.954. Sodr. Minkley, kateri je kandidiral za jedno izpraznjeno aldermansko mesto, je ostal v manjšini za 11.727 glasov. Ravno tako so ostali v manjšini kandidati za šolske zaupnike.

Stari politični nasprotniki v Milwaukee so še enkrat vstali iz svojih grobov. Zvlekli so skupaj vse ostanke razbite republikanske in demokratske stranke in jih mobilizirali proti socialistom. V Milwaukee sta danes samo dve politični stranki: socialistična in antisocialistična. Protisocialistična agitacija je na nogah že eno leto, odkar so socialisti osvojili mesto. Bojna taktika antisocialistov je najgrše blaženje in obrekovalje mestne uprave. Pri tem umazano delu pa pridno sodeluje katoliška duhovščina. Popje so organizirali nekakšno "Catholic Social Union", ktere edini namen je: pobijati socializem. Ustanovili so posebni tednik, v katerem razširjajo najpodlejšje laži in sramotjenja o županu Seidelu in ostalih članih delavske uprave. Sedaj pred volitvami so popje naravnost podivjali. Njih glavni namen je bil že nekdanj, da dobe kontrolo čez javne šole. Ker imajo pri volitvah za šolske zaupnike tudi ženske pravice do glasovanja, zagnali so popje na volišča vse ženstvo, kar ga imajo na vrvi, da glasuje proti socialistom. V avtomobilih in kočijah so vozili ženske na volišča. Stari združeni kapitalistični politikarji so naravno sprejeli popovski bando z odprtimi rokami, in ni čuda potem, da se jim je za enkrat posrečilo, poraziti delavske kandidate.

Socialisti niso niti malo vzmernirjeni nad nepopolnim volilnim izidom. Delavci so doslej sploh premalo uvaževali antisocialistično agitacijo. Mnogi so bili tako gotovi zmage, da — kakor poročajo — celo niso šli volit. A odslej bo drugače. Sodr. Edmund Mehus, predsednik mestnega councila, je rekel po končenih volitvah: "Veseli me, da se je to pripetilo ravno sedaj — še o pravem času, napaka je bila, da mnogi naši sodrugji se do sedaj niso dosti brigali za napade nasprotnikov. Sedaj so se nekaj naučili in časa je še dovolj, da to napako popravimo."

Socialisti so zdaj tudi sprevideli, da jim vzlic najboljšim agitatoričnim sredstvom, ki jih imajo

na razpolago, še nekaj manjka: dnevnik. Načrt je že izdelan za obširen socialistični dnevnik, kateri izide 1. oktobra. Časa je torej še dovolj, da se ukrene vse potrebno za drugo pomlad, ko se vrše zopet županske volitve. Boj bo takrat naravno hud, kajti vsi nasprotniki bodo zopet združeni v eno samo antisocialistično stranko.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

Štrajk premogarjev v Canadi je sedaj malone splošen. Pet tisoč mož v Alberti in British Columbia je ostavilo delo po 1. aprilu. Canadska vlada namerava pričeti s preiskavo, da dožene vzrok štrajka. Lastniki premogokopov oglašujejo v Zed. Državah za štrajkolomce. Čuvajte se agentov, ki nabirajo skebe in lažejo, da v Canadi ni štrajka. Ne v Canado!

People's Coal Co. v Brownsville, Pa., je 10. t. m. zaprla velike peči, kjer pečejo premog, vsled česar je 800 do 900 premogarjev ob delo.

Občinska plesna veselica v Milwaukee v prid brezposelnih delavcev, ki je bila prirejena v Auditoriumu 7. aprila, izpadla je z velikanskim vspehom. Okrog 5.000 oseb je napolnilo dvorano, tako da ni bilo prostora za ples. Socialistična uprava je vpeljala poleg plesnih veselice še deseteročlano gledališče, ktereга čisti dobiček je namenjen za brezposlece.

Premogarji v Benldu in Gillespie, Ill., so še vedno na štrajku.

American Steel and Wire Co. je odprla delo s polnim parom v vseh svojih žičarnah in željarnah v Chicagu, Jolietu, Clevelandu in Pittsburgu. (Tako poročajo kapitalistični listi.)

Zveza delodajalec (Employer's Association) v Clevelandu je izdelala načrt za boj proti delavskim organizacijam. Kapitalisti v Clevelandu hočejo "odprto delavnico" v vseh oddelkih industrije po vzgledu v Los Angeles, Cal., 600 clevelandskih delodajalec je organiziranih v "zvezi", a njim nasproti stoji okrog 100.000 delavcev, kateri pa se brezdvomno ne bodo tako zlepa podali.

Blizo 200.000 delavcev in delavk se je vdeležilo tihe demonstracije za več varnosti v tvornicah proti ognju v New Yorku zadnje sredo. Demonstrantje so se obenem vdeležili pogreba večjega števila žrtev zadnjega požara v tvornici Triangel Waist Company, kjer je zgorelo 142 delavcev in delavk. Takega pogreba še ni videl New York. Vse delo je počivalo.

Žalnega obhoda se je vdeležilo do 100.000 oseb, a vrsta bi bila še večja, da ni bil dež. Ko je dolga vrsta demonstrantov korakala mimo pogorele tvornice — kapitalističnega morišča, kapale so mnogim solze iz oči. Med korakajočimi stotisočji je vladala popolna tihoča. Nihče ni izpregovoril niti besedice. Bil je molček, grozečopoln protest užaljenih in ogorčenih delavcev proti kapitalističnim morilecem.

Glavna posojilnica v Ljubljani v konkurzu.

Deželno sodišče v Ljubljani je proglasilo konkurz čez premoženje Glavne posojilnice v Ljubljani. Likvidacijska razprava se vrši 16. maja. Opozarjamo čitatele našega lista, ako ima kateri kaj denarja naloženega v omenjenem zavodu, da prijavi svoje tirjatve do 30. aprila deželnemu sodišču v Ljubljani. Poslati je štev. vločne knjžice in znesek. Prijave se sprejemajo tudi kasneje, a mora dotičnik stroške sam trpeti. Vsak prijavitelj naj točno označi svoje bivališče v Ameriki, da ga more sodišče potem obvestiti. Toliko do znanja.

"Nazaj z armado!" za hteva Berger.

Sodruga Berger je že govoril. Takoj drugi dan zasedanja kongresa je predložil resolucijo, s katero zahteva, "da senat in zastopniška zbornica brez ovinkov priznata ameriško doktrino samovlade in proglasita, da se zvezna armada odpokliče z meje in mornarica z meksikanskega obrežja in da Zedinjene države zavzamejo neutralno stališče za časa tekočega konflikta." Dalje zahteva Berger v resoluciji, da mora Taft takoj predložiti kongresu vse dokumente in poročila, na podlagi katerih je ukazal mobilizacijo čet. Zdaj ima besedo Taft.

Demokratska večina v zbornici smatra Bergerja za člana minortete (manjšine) kakor republikance in v zborničnih odsekih mu bo podeljeno mesto kot členu manjšine.

Kongresnik Berger je ob svojem prihodu v Washington izjavil: "Res je, da sem jedini poslanec svoje stranke proti 500 drugim v obeh zbornicah; nikakor ne morem pričakovati, da bom sam samcat revolucioniral deželo. Ker pa zastopam 600.000 ameriških volilcev, imam pravico, zahtevati, da se mi da prilika, predložiti naše socialistično stališče, kadar pridejo na vrsto važni zakonski predlogi. Podpiral bom, kakor socialistični zakonodajni zastopniki po celem svetu, vsak predlog, brez ozira kdo ga predloži, kateri bo jamčil več politične svobode in gospodarskega blagostanja za delavstvo; kateri bo zagotovil delavcem več varnosti pri delu, kateri bo odstranil žensko in otroško delo iz tvornice in kateri bo olajšal breme revščine med delavstvom."

KATOLIŠKA MORALA.

Morala verskih fanatikov: Ako ne moreš pobiti nasprotnika z besedo, zaženi mu glaž ali jajce v glavo.

Katoliški duhoven Sojar pa dodaje: "Tako je treba! Čast jim!" Čast tistim, kateri prav po "siškarsko" mečejo glaže, jajca, dviga pesti proti mirnim ljudem, katerim ne moremo do živega z besedo. To je popolnoma katoliško! Jemljejo na znanje: duhovnik Sojar javno v "Amer. Slovencu" odobrava nasilne napade kot jedini vspesni katoliški argument proti socialistom.

Pomilovanje! Pomilovanje! — Mister Sojar, koliko "odpustkov" dobi tisti, kateri pretepe socialisti!

Majsko številko.

Naročila za majsko številko prihajajo redno. Poleg čikaškega soc. kluba so naročili jugosl. soc. klub Mladi Vrh št. 13 v Sygan, Pa., 200 iztisov; jugosl. soc. klub št. 25 v Indianapolis, Ind., 100 iztisov; dr. Sluga št. 16 S. N. P. J. v Milwaukee, Wis., 100 iztisov; dr. Bratstva št. 6 S. N. P. J. v Morgan Pa., 100 iztisov; jugosl. soc. klub št. 34 v Frontenac, Kans., 100; več drugih klubov in društev je naročilo po 50 in 25 iztisov. Vsak dan prihajajo nova naročila. Če bo šlo tako naprej, je prav gotovo, da se bo majniške izdaje tiskalo čez 10.000 iztisov.

Kdor želi imeti majsko številko Prletarea, ki bo bogato ilustrirana, polna zbranega, poučnega in leposlovnega gradiva, ta naj zamudi poslati naročilo. Naročilo se imajo poslati na upravništvu najkasneje do 23. aprila. Na poznejša naročila se ne bo oziralo.

Na delo torej, zdaj je čas zato!

UMETNOST IN KNJIŽEVNOST.

Samosvoj, izvirna drama Etbina Kristana se je prvič uprizorila v ljubljanskem slovenskem gledališču v soboto dne 25. marea zvečer.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.
IZHAJA VSAKI TOREK.
Lastnik in uredatelj:
Jugoslovenska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.
Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.
Ciglarji po dogovoru. Pri spremembi imenila ali naslova novega naročnika tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by
South Slavic Workers' Publishing Company
Chicago, Illinois.

(Glasilo Slovenske socialistične organizacije v Ameriki.)

Frank Podlipce, President;
John Petrich, Secretary;
Frank Jančič, Treasurer.
Frank Petrič } direktorij.
Jos. Bratkovič }

Subscription Rates: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year.
Advertising Rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):
"PROLETAREC"
2146 Blue Island Ave. Chicago, Ill.

SOCIALISTI SO NASPROTNIKI LASTNINE.

Ej, brat — delavec, kolikokrat si že čul, da so socialisti nasprotniki lastnine. Povedal je to župnik raz prižnico, zapisal je tudi časnikar, ki je zagovarjal kapitaliste, ki so ti ukradli vse, nazadnje pa še tvojo delavno moč izkoristili sebi v korist.
Tovariš, delavec ti si slišal in mogoče tudi verjel, ne da bi razmišljal o tem. In ko si verjel, si sovražil socialiste, ker si mislil, da ti bodo vzeli, kar ne lastuješ. Bal si se za palače, železnice, rudnike, za industrijske obrate, parnike, brzovoz itd., ki niso tvoja last. Proklinjal si socialiste, obrekoval jih, agitiral proti njim, ker si domišljal, da ti hočejo nekaj vzeti, kar ni tvoja last. Sovražil si jih iz dna duše, ker so te tako učili.
Brat, delavec ali res nisi nikdar razmišljal, zakaj nasprotniki socializma kričijo na ves glas: **socialisti so nasprotniki lastnine?**
Ako, bi ti brat delavec vedel čigave lastnine so socialisti nasprotniki, ne bi jih ti preklinjal in sovražil.
Delavec, odpri oči, razmišlaj — pa boš zaključil: Slovenski delavec v Ameriki so ustanovili S. N. P. in druge jednote, sploh dobrotvorna društva, da pomagajo drug drugemu, kadar so v sili, ali jih zadene nesreča. Drugod so ustanovili društva, da rešijo mornarje, katerih ladja so razburkani valovi vrgli ob skalo. Zopet nekod drugod so ljudje zgradili ceste, da služijo vsem.
In nadaljeval boš v svojem razmišljanju, če si prišel do teh zaključkov: Ne, do danes še nisem slišal socialista, ki bi nasprotoval občeokoristnim napravam.
Zakaj nisi slišal socialista govoriti nasprotno?
No, ker so občeokoristne naprave v človeški družbi že delček socializma.
Ali, brat delavec ti boš vseeno trdil trmoglavno, vzlic temu, da si priznal, da socialisti ne nasprotujejo občeokoristnim napravam, da so socialisti nasprotniki lastnine, ker si to ponovno slišal od nasprotnikov socializma.
Ali je to res?
Kakšni lastnini nasprotujejo socialisti?
Dandanes se družijo pet do šest milijonarjev in pravijo: ta premožek, ta čuma, ta rudnik itd. je naš. Mogoče so dali za rudnik ali čumo denar, ki so ga ukradli delavcem na zaslužku, ki so delali za nje; mogoče so ga pa zvičajnim in slepariskim potom ukradli direktno državi. V prvem slučaju so okradli le svoje delavce, v drugem pa vse ljudi v eni državi. Po naravni in božji pravici so zemeljski zakladi lastnina vseh. Tudi proizvajalna sredstva ne morejo biti last enega samega človeka, ker jih nih ni sam dovršil in izdelal.
Brat, delavec ti boš priznal, da je taka lastnina pridobljena krivičnim potom: okradli so tebe in državo. Ali če priznaš, da je taka lastnina krivična, potem boš priznal, da so socialisti v pravem, ker nasprotujejo krivično pridobljeni lastnini, ki je dandanes v rokah milijonarjev.
In ker milijonarji lastujejo zemeljske zaklade in proizvajalna sredstva, smo delavci sužnji: de-

lati moramo za nje, da se množi njih bogastvo, sami pa živimo z našimi družinami v bedi in pomanjkanju.
Brat, delavec! Take razmere bodo ostale, dokler ne razlastimo postavnim potom kapitaliste, dokler ne proglasimo zemeljske zaklade, prometna, delivna in proizvajalna sredstva za splošno ljudsko last.
Delavec ali boš sedaj še proklinjal socialiste, ko veš, da so socialisti nasprotniki kapitalistov, tistih ljudi, ki tebe derejo, skubijo, izkoriščajo in izrabljajo? Ali boš še črtil socialiste, ker so napovedali kapitalistom boj, ker so kapitalisti proglasili to za svojo lastnino, kar so ukradli postavnim ali nepostavnim potom tebi in tvojim tovarišem — delavcem, ki se v potu svojega obraza trudijo za kosček kruha od ranega jutra pa do poznega večera?
Brat, delavec! Ti ne boš tega zvršil, ako se pričneš zavedati, da so kapitalisti tebi ukradli, kar je tvojeja in tvojih tovarišev.
Pridružil se boš socialistični organizaciji, učil se boš socializma in s socialisti boš glasoval v dobi volitve za strogolavljenje kapitalistične človeške družbe, za boljšo bodočnost svoje dece in tovarišev.
Kaj ne delavec, da boš te zvršil!

NEKAJ ZA SOJARJA.

(Dalje.)
Še nekoliko o "pravilnem stvarjenju" sveta. Na Sojarjevo trditev, "da je Bog svet prav ustvaril, a ljudje da so ga sami pokvarili", nam preostaja še eno: Ako je svet "prav" ustvarjen, tedaj pa niso — namreč iz Sojarjevega stališča — ljudje p-r-a-v u-s-t-v-a-r-j-e-n-i. Eno mora biti. Napačne je nekje. Če je svet prav ustvarjen, človek gotovo ni, kajti drugače bi živel v blagostanju in ljubezni, ne pa v bedi, tlačenju in izkoriščanju in bratomoru. In po Sojarjevem mnenju je človek tudi božji produkt. Bog mu je dal razum — pravi on —, da zemeljske dobrote prav uporablja itd. Recimo, da je resnica, kar trdi Sojar. Premtakem je bog dal razum samo tistim, kateri drže v pesteh ljudske mase, kateri so dovolj prebrisani, da žive na stroške drugih ljudi, a masam ga ni dal, kajti izkoriščane in zaslužnjene mase navadno mislijo z glavami svojih gospodarjev. Da je pa to krivično, mora priznati Sojar sam. Zakaj ni dal bog vsem ljudem boljše čista razuma, da bi bili takoj od začetka življenje bolj razumeli in da bi se ne bili popačili?

Pojdi, pojdi se solit, Sojar, s svojim oglasnim dogmatizmom! Taki "dokazi" niso vredni plesnjive dlake; k večjemu, da imponuje nekim ljudem. Mi hočemo fakta. Imamo pa jih, ako študiramo vprašanje kruha — temeljno vprašanje vsih bojev za obstanek — v vseh socialnih dobah človeške družbe do danes. In zaključek je, da pomanjkanje, beda in splošno vse zlo v človeštvu obstoja s postankom privatne lastnine življenjskih sredstev. Čimbolj je bil razvijal način privatne lastnine, tembolj je naraščala beda in zlo. V kapitalizmu vidimo zadnji štadij privatne lastnine sedaj že mogoče — razvitih sredstev za produkcijo, nakar sledi ponovni socialni preobrat. Bodoča doba človeške družbe je socializem. In socializem pride gotovo in resnično, magari če se milion Sojarjev vsak dan devetkrat na glavo postavi.

Dalje pravi Sojar, da "v njegovo cerkev ne zahajajo kapitalisti" in vpraša: "Ali cerkev, oziroma papeži, škofje in duhovniki zaničujejo delavski stan in se bratijo s kapitalisti? Kdo, kedaj, kje?"
Verjamemo, da v Sojarjevo in ostale slovenske cerkve ne zahajajo kapitalisti, kajti slovenskih kapitalistov je bore malo. Laže pa Sojar, da se kar kaži, ko pravi, da kapitalisti ne podpirajo cerkve. Nadškof Quigley, Sojarjev "big boss", je v najlepšem pobračinstvu s čikaškimi kapitalisti. Zadnji so zmetali že milione in milione dolarjev za čikaške cerkve in Sojar je tudi že prejel svoj del. Z denarjem slovenskih delavcev, kar dobi, ne bi Sojar še danes postavil niti navadne "šende, a kam še cerkev, da mu ni pri-

skočil na pomoč nadškof Quigley s tisočaki, ki jih skladajo ameriški kapitalisti. Nas sicer prav nič ne briga, odkod zajemlje Sojar denar za svoj business, niti nas ne briga njegova cerkev; povemo to le zato, ker trdi, da kapitalisti ne podpirajo cerkve. Privatna ameriška cerkev, bodisi katoliška ali kterekeoli sekte, bi sploh ne mogla eksistirati, da je ne vzdržuje kapitalizem. Kapitalisti — seveda, vsi tudi ne, toda večina — žrtvujejo milione in milione za cerkve, nedeljske šole in ostale verske zavode. Zakaj? Zato, ker cerkve vzgajajo najboljše mezdne sužnje. Kadar kapitalist potrebuje skebov, špijonov za delavske unije, agentov - provokaterjev ali delavskih izdajic kterekeoli druge vrste, dobi jih najlažje in največ med versko - fanatičnimi delavci. Nešteti slučajji dokazujejo to. Zato kapitalist podpira cerkve.
Cerkev da se ne brati s kapitalisti? Ali si res tako slep in neveden, Sojar, ali pa misliš, da pišeš za same tepee?! Ako ni cerkev prijateljica kapitalizma, čemu pa je potem "sv." oče v Rimu, glavni katoliške cerkve, lansko leto poslal svoj žegen milijarderju Rockefellerju, največjemu kapitalistu na svetu? Žegen, pa naj bo papežev ali Sojarjev, je sicer stvarca, ki človeku ne koristi niti ne škodi, vendar ni - li s tem rimski papež priznal svojo tesno naklonjenost do ameriškega velekapitalista? Je - li kedaj papež ali kateri škof pokazal svojo naklonjenost do delavcev, proletarcev?

Samo jeden primer, kako cerkev z roko v roki s kapitalisti nastopa proti delavcem: Katoliški nadškof Glenon v St. Louisu je sezidal cerkev, ktera stane deset milijonov dolarjev. Tesarski in mizarjski delavci, kateri so bili vpisani pri gradnji desetmilijondolarke cerkve, so prišli v navskrižje s kontraktorjem in sledil je štrajk. Kontraktor je brž najel skebske delavce in pri sodišču je izposloval t. zv. obrambni nalog ali "injunction", s katerim je štrajkarjem zabranil pod kaznijo zapora, da niso smeli ovirati skebskega dela. Štrajkajoči delavci so nato poslali deputacijo k nadškofu Glenonu s prošnjo, da bi za nje posredoval pri kontraktorju. Kaj je storil nadškof? Še predse jih ni pustil. Nadškof Glenon je sporočil deputaciji delavcev, da jih ne mara videti. Z drugimi besedami: katoliški nadškof je delavske odposlance vrgel iz svoje palače. To je storil nadškof, visoki dostojanstvenik katoliške cerkve, ktera ne — o, ne! — zaničuje delavcev in se ne brati s kapitalisti! Da je nadškof Glenon prijatelj delavcev, z eno samo besedo pri kontraktorju bi bil lahko pomagal štrajkarjem in tako preprečil, da se ne bi gradila njegova desetmilijonska cerkev s — skebskimi delavci. Toda nadškof je odobral skebsko delo, odobral "injunction" in bil je proti injijskim delavcem, kateri so bili nazadnje še tako neumni, da so šli k njemu. To je bilo leta 1909. Sojar pa še vprašuje: "Kdo, kedaj, kje?"

Nebroj takih slučajev bi se lahko našli, toda prostor nam ne dopušča. Cerkev od svoje najvišje glave pa do zadnjega prfrastelega kaplančka ni še nikdar in nikjer storila za pešico dobrega za delavski stan. Mogoče da so bile in so še sempatja med duhovniki izjeme glede tega, a te izjeme so zelo redke. Duhovniki pomagajo delavcem le — izprazniti žepe, kar jim pa ne zamerimo, dokler so delavci tako neumni, da jim dajejo. Pomagati delavcem do boljšega položaja se pravi: spod-

ujati jih na boj proti kapitalizmu, ki jih izkorišča in tlačil k tlom. Ali je že kedaj kateri katoliški duhovnik spodbujal delavce recimo na štrajk? Ali je bodril štrajkarje k vstrajnosti? Ali je svetloval delavcem, da se organizirajo strokovno in na ta način borijo za večji kosček kruha, za več pravice? Radi bi ga poznali. Samo jednega bi radi poznali. Delajo pa ravno nasprotno. Katoliški duhovniki, duhovniki vseh ver, hujskajo delavca od organizacije in štrajkov. Ko je bil pred petimi leti rudarski štrajk v Minnesoti, je slovenski duhovnik v Evelethu rekel rojakom - štrajkarjem: "Delat pojdite, delat; kaj bote štrajkali! Kaj se ustavljate kompaniji, ktera vam je dala delo". Milwaukeeški duhovniki so pri zadnjih volitvah šuntali delavce proti delavskim kandidatom. Ravno v Milwaukee se je pokazalo, s kom da drži cerkev, oziroma katoliška duhovščina.
Dovolj. Ako hoče Sojar, dokažemo mu lahko še s stoterimi vzgledi, da je cerkev v službi kapitalizma, da je dekla kapitalistov in da duhovniki vedno in povsod nastopajo proti interesom delavcev.

POZNEJŠA POROČILA O SOCIALISTIČNIH ZMAGAH IN NAPREDKU.

(Dalje prih.)
— V Sheboyganu, Wis., sta zmagala dva socialistična kandidata: jeden alderman in supervisor.
— Walkerville, Mont. Tukaj sta izvoljena dva socialistična aldermana.
— Socialistični kandidat za župana v Whiterwater, Wis., je propadel samo za 33 glasov.
— Cardwell, Mo. Izvoljeni so sledeči socialisti: P. A. Fitzgerald, župan; J. T. Fitzgerald, mestni marshal; d. A. Parker, alderman v 2. wardi.
— Velik napredek v St. Louisu. Število socialističnih glasov je pri torkovih volitvah naraslo na 12.000. Pri zadnjih volitvah minulo jesen je bilo 8000 glasov.
— Po uradnem štetju glasov v Chicagu, ki je bilo končano v petek, dobili so kandidatje naše stranke sledeče število glasov: W. E. Rodriguez 24.825, John M. Collins 25.283 in John C. Flora 26.539. Uradno štetje torej dokazuje, da so kandidatje socialistične stranke v resnici dobili par tisoč glasov več kakor pa po pryem policijskem štetju.

NESRAMNA ZAVIJANJA.

Uprav nesramna so zavijanja in laži, s katerimi nekteri slovenski listi "belijo svoja "poročila" o volilnem izidu v Milwaukee. V očeh razrednozavednega delavstva se s tem samo smešijo. Bobnajo, da so socialisti ostali v manjšini, a ne povedo, zakaj. Ne povedo, da so se republikanci in demokratje združili proti socialistom in le na ta način dosegli začasni uspeh. Socialisti niso nazadovali v glasovih; dobili so procentuelno več glasov kakor poprej, toda združena nasprotna sila je bila večja. Ako bi bili republikanci in demokratje imeli samo jednega kandidata lansko pomlad, kakor letos, težko da bi bil izvoljen socialistični župan. Toda nizkotne časnikarske klepetulje se ogibljejo faktov, samo da ogrdijo socialiste. Priporočamo klepetuljam, da študirajo, koliko je razlike med republikanci in demokratji, za ktere bodo zopet delale reklamo.

DIAZ DELA NAČRTE ZA KLANJE NA DEBELO.

Diktator Diaz, kateri je že z eno nogo v grobu, kuje nove načrte. Če se njegovi načerti vresničijo, kar se pa ne bo zgodilo, spremeni se pa cela zgradba Meksika in pokopališče. Stari tiran poskuša z navideznimi olajšavami in koncesijami pridobiti ustaše v južnih pokrajinah za mir. V južni Meksiki je revolucionarno gibanje še bolj v povojih, med tem ko je v severnem delu revolucija v največjem plamenu. Ako se mu posreči, preslepiti ustaše na jugu, premostiti bo vse vojaške moči na sever v Guerrero in sosednje države. Pod pojačanim pritiskom federalistov se bodo morali ustaši udati, nakar sledi splošno človeško klanje. Iz Meksiko City poročajo, da je Diaz zadnji teden naročil 20 milijonov nabojev in mnogo drugih moralnih naprav.
Poznejše vesti se glase, da so ustaši odrekli vsako pogajanje za mir z Diazem in njegovo kliko.
Predsednik Taft ni v svoji poslanici na kongres niti besedice črhnil o mobilizaciji armade na meji niti v nameravanem posredovanju in Aneksiji Meksike.

GROZOTA PROSTITUCIJE.

Posebna komisija, ktera je več mesece preiskovala t. zv. "spodnji svet" prostitucije v Chicagu, je zadnje sredo predložila zbrane fakte mestnemu svetu. Komisija je pronašla sledeče fakte:
Število stalno nameščenih prostitutk 500;
število nemoralnih hiš: 192 z 2343 sobami;
število hiš, ktere le deloma služijo prostituciji: 72 z 960 sobami;
število nemoralnih hotelov: 42 s 1222 sobami;
število nemoralnih hiš v rezidenčnih distriktih (za milijonarje!): 614;
letni profit prostitucije: \$15.699.449;
povprečni tedenski "zaslužek" prostitutke: \$25.
Vzroki prostitucije: predvsem beršaška plača mladih deklet v prodajalnah, uradih in tvornicah. Dekleta povprečno dobijo \$6 do \$8 tedensko, kar nikakor ne zadostuje za pošteno življenje v slučajih, kjer so dekleta prepuščena sama sebi. Vsled tega so dekleta prisiljena, iskati "postranskega zaslužka" in na ta način njih večina zabrede v prostitucijo, v propast.
Tako izjavlja preiskovalna komisija.
Zares, krasna slika sedanjega sistema! Blažena slika krščanske civilizacije! Prostitucija je ena največjih in najstranotnejših obtožb kapitalizma. Že sama prostitucija z vsemi strašnimi posledicami dokazuje, da je kapitalistični družabni red skozinosko gnjil, nomenalen, hudodelski, nečloveški in da mora pasti. 16 milijonov dolarjev na leto izpreša "trust greha" iz imučnih teles ubogih deklet! In samo v jednom mestu. Kaj pa še v New Yorku, Pittsburgu, Philadelphiji itd. — Pa se do bijo ljudje, ki zagovarjajo tak sistem in njegove institucije.
Dol s kapitalizmom — in prostitucije ne bo več!

SOCIALISTIČNI GLASOVI V CHICAGU TEKOM ZADNJIH DESET LET.

Jesenske volitve:
1900 kand. za preds. 6553
1902 kand. za šerifa 13.134
1904 kand. za preds. 45.929
1906 kand. za šerifa 24.993
1908 kand. za preds. 17.712
1910 kand. za drž. blag. ... 27.862
Pomladanske volitve:
1901 kand. za župana 5384
1903 kand. za župana 11.124
1905 kand. za župana 23.034
1907 kand. za župana 13.429
1909 kand. za mest. klerka 12.627
1911 kand. za župana 24.759

Iz gornjih števil je razvidno, da je število glasov pri jesenskih volitvah bilo primeroma večje kakor pa pri spomladanskih. Za vsakim narastkom pri predsedniških ali državnih volitvah v jeseni je prišla reakcija pri mestnih volitvah spomladi. Vzrok tiči v tem, da mnogo nestanovitnih volilcev — to je nesocialistov, kateri le iz simpatij glasujejo za socialiste — zaide v nasprotni tabor, kadar so mestne volitve. K temu pa še pripomorejo vodje delavskih unij, kateri vedno mešetarijo z delavski-

mi glasovi bodisi pri demokratih ali republikancih.

— Kaj je dreadnought (dridnavt)? Smešno vprašanje! — mi pravite. Velika ladja, vojna ladja, ki stane nad 60 milijonov kron in slovenski ji pravimo: "Ne boj se ničesar!" — izvrstno. — Van je li znano, kako visok je stolp Štefanove cerkve na Dunaju! — O, da! 142 metrov. — No, tedaj dodajte k temu še 18 metrov, potem imate dolžino enega dridnavta. — To je velikani! Za boga, res. V uradu, kjer se konstruira, dela 20 inženirjev in 10 risarjev dolgo časa na predpripravah za izdeladno take pošasti. Da se taka ladja popolnoma dogradi, treba več kot dve leti in zaposlenih je ravno 4000 delavcev. — Tega vam ne morem verjeti. — In če pomislite, da tak "Nebojsenič" tehta 25 milijonov kilogramov, potem lahko slutite, koliko se za njegovo vzgradnjo potrebuje materiala. In ko ta barka že enkrat plava, je treba še zmiraj kakih 16 do 18 mesecev, da se napravijo oklopi, da se dogradijo stolpi za topove, se napravijo stroji za turbine, se uredijo stanice za municijo, da se instalirajo skladišča za vodo in premog, dokler se montirajo težki in lahki topovi na lafete v stolpih, dokler se ne uvede naprave za signaliziranje, dokler se ne uredi razsvetljava, skratka, dokler ladja ni popolnoma opremljena. Za kurjavo pod kotli ukreka "Nebojsenič" 250 vagonov premoga, to je najmanj 4 polne vlake. Krogelje iz njegovih topov tehtajo 50 kilogramov in zadenejo stalno v daljavo 12 kilometrov. Dvanajst takih krogelj; potem 32 po 45 kilogramov in končno 100 krogelj po 40 kilogramov se lahko izstrelijo v eni sami minuti. Vsega skupaj se nahaja na dridnavtu 200 krogelj za vsaki veliki top, a vsaka taka kroglja stane 6000 kron, potem 4000 kron za srednje topove in 2000 kron za male brzostrelne topove. Za postrežbo — Prosim vas, nehaite vendar enkrat! Vi ste rekli, da vsaka topovska kroglja stane 6000 kron — Da. — Ali, dovolite mi, men to nikakor ne gre v glavo — saj od tega bi mogli — da celi dve — rodbini — živeti skozi eno celo leto! Vsaka s tremi tisoči kron. In kako bi bili še srečni, ko bi to imeli. — A za postrežbo na taki ladji je potrebnih vsaj 1000 ljudi? Dnevni izdatki za tako ladjo znašajo 5 do 6 tisoč kron. — Saj to je strašno. Koliko bi se moglo koristnega in dobrega napraviti s tako velikanskimi vsotami! — O, da, gospodine moj, mi ne bi imeli dridnavtov! Mi ne bi bili velesila. Kaj mislite? — Čujte, vi, prosim vas, nehaite, meni se dela temna pred očmi, kadar čujem, kako mi napredujemo v — civilizaciji in kulturi! — Ha, ha, ha, gospodine moj, v civilizaciji in kulturi — — —

SODRUGI!

Vsak socialist bi moral naročiti "PROLETARCA", kajti list živi samo od svojih naročnikov.
Vsak socialist bi moral širiti "PROLETARCA", kajti to je prva naloga naše stranke.
Vsak socialist bi moral točno plačati naročnino za "PROLETARCA", ker le na ta način se zamore osigurati napredek našemu listu.

CHICAGO, Ill.

Sodr. J. Šušnjar, 417 Ferguson Blk. Pittsburg, Pa., ki je organizator U. M. W. of A. za Pennsylvanijo, je opozoril gl. tajnika Jugosl. socialistične Zveze, da se novci, nabrani za Westmorelandske štajkarje ne pošiljajo na izven Unijske odbore, ampak direktno na blagajnika U. M. W. of A., kateri izplačuje vsak teden štrajkarjem podporo.

Vse tozadevne podpore, ki bodo v bodoče prišle na gl. tajnika Jugosl. socialistične Zveze, se bodo v bodoče poslale na blagajnika U. M. W. of A., Mr. J. Mc Cartney, 53 E. Ottorman Street, Greensburg, Pa.

Tajništvo J. S. Z.

Pozor! Majska številka. Pozor!

Ne čakajte z naročbami do zadnjega. Do 25. aprila morajo biti že vsa naročila tukaj, tako da vsakdo dobi liste za prvi maj. Naročite takoj! V vsako večje naselbino mora najmanj 1000 iztisov.
Cene so sledeče:
10 iztisov 45c; 25 iztisov \$1.00; 50 iztisov \$1.85; 75 iztisov \$2.50; 100 iztisov \$3.25; 200 iztisov \$5.50; 300 iztisov \$8.00; 400 iztisov \$10.00; 500 iztisov \$11.50; 1000 iztisov \$19.00.
Tukaj je kupon in vsakdo ve, kaj mu je storiti.

UPRAVNIŠTVU "PROLETARCA", 2146 Blue Isl. Ave., Chicago, Ill.
Sodrug!—Pošiljam \$..... za iztisov MAJSKE ŠTEVILKE "Proletarca".
Ime

Dopisi.

Waukegan, Ill., 3. aprila.

Cenjeni urednik Proletarca! Prosim priobčite v Proletarcu sledeče pojasnilo:

V nedeljo dne 26. marca je priredila Jugosl. soc. delavska organizacija št. 45 v Waukeganu — North Chicago svoj prvi javni politični shod. Ob tej priliki se je zbralo mnogoštevilno slovensko in hrvatsko delavstvo, katerih večina je bila željna poslušati govor, ki ga je imel sodr. Jože Zavertnik iz Chicago. Njegov govor je bil sicer kratke, kajti pojavile so se hijene v sloveski podobi, ki so kljubovale besedam, ki so hotele bičati sedanjí krivični sistem; a vseeno je povedal dosti za tiste, ki so prišli na shod z dobrim namenom. Če bi bilo mirno, bi bilo gotovo bolje. Nič čudnega ni bilo to; saj je v nedeljo že pri prvi maši namigavalo in oznanjevalo, da pridejo iz Chicago socialisti, kateri bodo udarili po cerkvi.

Toda cerkev je bila le pretveza; kajti P. dobro ve, da socialisti niso razgrajali in da se po cerkvi ne udari kar tako, ampak vedel je, da pri maši to vleče, zato jih je nafilal. Ampak stvar je druga. Nasprotniki delavstva se namreč boje, da bi se le-ti združili in bi jih potem ne mogli tako lahko izkoristiti. Od tod hujskanje, napadanje in obrekovanje. Toda Waukegan ne spi več spanje pravičnega, prebudil se je, tudi on gre naprej z duhom časa.

Na zadnjem — prvem javnem socialističnem shodu, je bil organiziran odpor proti prosveti, napredku, delavski zavednosti. In to ni bil prvi.

Tudi preje so bili odpori. Le pogledimo nazaj, ko se je začelo osnovanje društev za S. N. P. J., napr. Sloga, št. 14. in kasneje ženskega društva, Čitalnice, Sokola itd. Ali ni bil vedno odpor od tiste strani, ki je hotela poriniti vedno kazalec časa nazaj? Vsekakor! Za vsako podnapredka je bil odpor, katerega je bilo treba bojevati. In kdo je največ ruval proti napredku? Par ljudi, ki znajo komaj podpisati svoje ime, ki hočejo pa veljati za "mažakarje", ker so jim delavci, — slovenski delavci pripomogli, da imajo par centov. In ker imajo par grošev, si pa domišljajo, da bodo zajezili tok časa in napredka.

Žalostno je pač, da se pri tem nizkotnem delu poslužujejo podpornih kat. društev, ki nimajo nobene druge naloge, kakor podpirati vdove in sirote. Amerikane bi rekel tem "mažakarjem" "cowards"!

V svoji domišljiji sanjajo, da so kat. podp. društva zato tukaj, da bodo slavila puble butice raznih "mažakarjev", druge pa blata.

To je bil manever tudi dne 26. marca na javnem socialističnem shodu.

Delavci! Mislite li, da so bili tisti, ki so dajali groše za gnjile jajca, katere naj bi metali v govorovnika, vaši prijatelji? Mar mislite, da vas tisti "mažakarji" vpoštevajo? Bežite no; — smejejo se vam.

Eden teh "mažakarjev" se šteje celo za starega Amerikanca, vzlie temu, da nima nič ameriškanskega na sebi.

Teh-le "mažakarjev" parola je le zabavljati po starokrajški klerikalni navadi čez vse, kar je naprednega, drugega nič!

Nasha parola pa naj bo v bodoče vsem trgovcem in gostilničarjem: neutralni bodite; kdor se bo tega držal, bo shajal, kajti spoznavali bomo, da mu je za delavski napredek in ga bomo po svoji moči podpirali. Drugače naj si vsak sam pripiše.

Jugosl. soc. klub v Waukeganu — North Chicago, se ne bojuje proti cerkvi; ne gre se za versko uprašanje, ampak da se delavci organizirajo v svojo politično delavsko organizacijo proti tlačiteljem delavcev. V naprej bo dajal klub vsa navodila kako se je treba organizirati vsem, ki žele pristopiti.

V Ameriki se ima vsak pravico organizirati. Če se organizirajo trusti, zakaj bi se ne organizirali delavci? Če je trustjanom sloga dobrodošla, zakaj bi ne bila delavcem?

Zato pa naprej — v organizacijo!

Konečno opozarjam slovensko delavstvo v Waukeganu, da se vrši dne 7. maja t. l. popoldne drugi javni ljudski shod, in sicer to pot v Finski dvorani. Govorniki pridejo iz Chicago in Kenoshe. Na krov torej!

S socialističnim pozdravom. Dober socialist.

POPRAVEK.

Dobili smo sledeči popravek: Blagovolite popraviti v Proletarcu pomoto, ki je bila priobčena v predzadnjem listu, kjer se glasi, da je igrala v Waukeganu, Ill., ob priliki javnega shoda Finska godba. Prav naj se glasi, da je igrala slovenska godba pod vodstvom sodruga Joe Selana. Ta godba je vedno na razpolago delavski stranki, in bo igrala tudi na drugem javnem shodu dne 7. maja v Finski dvorani.

Hazard, Pa.

Cenj. uredništvo "Proletarca"! Ker je to prvi moj dopis, dasi že čitam Proletarca, odkar je zagledal beli dan, se naadam, da ne bo šel v koš.

Dela se v tem kraju slabo, ker so rovi večina zaprti. Dela se le po par dni v tednu. Teh par dni dela je ravno toliko, da dobi kompanija rent. Če bi ne bilo radi rent, bi kompanija še teh par dni ne pustila delati. Tako je pač v tej, po božji volji in — kakor nekteri pravijo — lepo urejeni družbi. Kapitalisti se ne brigajo za žene in otroke delavcev. Ko je dovolj nakopanega premoga ali dovolj izdelanih potrebščin v fabriki, pa se zapre. Trpljenje pa ne pade na žene in otroke kapitalistov, ampak vedno le na žene in otroke delavcev.

Toda kaj početi? Jamrati? Se ne spleča. Organizirati se je treba v socialistične klube in poučevati se o nauku socializma. Danes se žal, delavci še vse premalo zanimajo za socializem. Najraje proti njemu zabavljajo in s tem pljujejo v lastno skledo. Pa ne samo delavci to delajo, tudi eni časopisi se poslužujejo tega nizkega dela. Nedolgo tega je pisal neki new yorški list, da imajo socialisti le dolge jezike in da v slučajju potrebe raje vzemo nego dajo.

Tistemu lističu bi jaz svetovala, naj v prihodnje raje molči, kajti on niti ne ve, da živi, kaj še le, da bi poznal življenje delavca. Uprasha bi, koliko je dal premogarskim štrajkarjem oni listič? Meri pač vatle po sebi. Toda ni zamere; kajti Newyorški Slovenci spijo še vedno spanje pravičnega. Razredne zavednosti ni tam. Klečeplastvo, frakarstvo, lakajstvo, strahopetnost, nevoščljivost in zavist vlada tamkaj. Majhni ljudje so tam, topi in samoljubni. Toliko za danes.

S socialističnim pozdravom. Penny Julius.

Oregon City, Oregon.

Cenjeni sodrug urednik! Prosim priobčite sledeče: Delavske razmere so se v tem kraju nekoliko zboljšale, ampak vendar ne tako, kakor smo pričakovali.

Tukaj mislijo ostali delavci, da socialisti učimo novo vero. Dostokrat se čuje: "kaj bodo neki socialisti naredili?" Na to pravimo mi: dokler delavci ne bodo hoteli predruševiti razmer, seveda ne bo drugače; časi čarovništva so minuli. Socialisti niso nikaki coperniki, da bi dobre čase 'prieoprali.' No, no! Organizirati se je treba, potem bomo pa že kaj naredili; to se pravi vsi skupaj. Dokler se delavci nečejo socialistično organizirati, in da le od zunaj zabavljajo, seveda ne more biti vseproha. Zakaj je bil uspeh v Milwaukee, v Butte, Girard itd., kjer so izvolili svoje kandidate? Organizirali so se.

Vsak začetek je težak; ali če ni začetka, tudi ne more biti uspeha. Zato pa slovenski delavci v Oregon City: ne poslušajte nasprotnikov, ki menijo, da je bilo vedno tako na svetu in da tako ostane.

Poglejmo po svetu, v Nemčijo, Švico, Francijo, Finsko, Avstrijo itd., kako socializem povsod napreduje. Zakaj bi tudi mi v Ameriki ne napredovali? Ali smo mi manj vredni, z manj možgani? Ne, mi moramo naprej!

Apeliram na zavedne delavce v Oregon City, da pristopijo v naš

socialistični klub in se bojujejo z nami za boljše bodočnost, če že ne za nas, pa vsaj naše potomce. To je naša sveta dolžnost. Naprej torej za socialistično propagando! Vincent Klasnek

Oglesby, Ill., 26. marca.

Cenjeni sodrug urednik! Po dolgem času se zopet enkrat oglasim. Naznaniti moram, da naš socialistični klub št. 39, katerega smo ustanovili v januarju, prav dobro napreduje.

Na zadnji mesečni seji smo sklenili, da priredimo dne 17. aprila, to je na velikonočni ponedeljek veselico. Začetek veselice je ob 2. uri popoldne.

Vabimo torej vse somišljenike in prijatelje z okolice in Oglesby da se veselice udeležijo kar najobilneje.

Kakor povsod, tako imamo tudi tukaj nasprotnike socializma. Ampak kdo bi se nanje oziral? Mi gremo naprej, za našim ciljem, za našimi opravičenimi zahtevami. Nihče ne bo dal delavcem pravice, če si jo ne bodo izvojevali sami. Mislim da je malo delavcev, ki bi bili zadovoljni z današnjimi razmerami. Ravno to je pa vzrok, da bi se morali zavedati svojega stanja in vstopiti v socialistično organizacijo.

Sedaj se bližajo v našem County zopet volitve. Delavci! za koga boste oddali svoje glasove? Mar kapitalističnim kandidatom, demokratom, ali republikancem? Jaz mislim da ne! Vem sicer, da bo nekaj taci, ki se bodo prodali za kozarec pive ali smrdljivo smodko, toda večina, upam, bo glasovala socialistično.

Pokažimo, da kapitalisti v Oglesby ne bodo imeli na volilni dan tako lahko igro.

V društvenem življenju je precej napredka in vlada lepa sloga.

Sramotilen pečat za našo naselbino je le v tem, da imamo tudi komoriste, pa ne italijanske, ampak domače, slovenske. En tak "komorist" je pred kratkem napadel T. P., ki se je vračal domov z dela mimo njegove gostilne.

Dotičnemu neotesancu bi svetovali, da opusti svojo robotost in neotesanost. Briga naj se raje za se, mirne ljudi pa naj pusti pri miru.

Toliko za sedaj. Konečno pozdravljam vse sodruga in "Proletarca"! Oglesbyski socialist.

Claridge, Pa.

Zahvala.

Skupni odbor izmed društev S. N. P. J. v westmorelandskem okraju se tem potom srčno zahvaljuje Jugosl. socialističnemu klubu, št. 13, Sygan, Pa. kateri je poslal po br. tajniku Luis Glazarju svoto \$29.00 nam ubogim štrajkarjem v pomoč in katero svoto so nabrali pa klubovi seji sledeči: J. Blehač, Matt. Dermota, Ant. Guzelj v Sygan, Pa in Ant. Godič v Cuddly. Darovalci so sledeči: po \$1.00.: L. Guzelj, Ant. Guzelj, J. Lesjak in M. Oblak; po 75 ct.: G. Usnjč in L. Glazar; po 50 ct.: J. Blehač, L. Kaučič, J. Debelak, Fr. Miklaučič, J. Likar, J. Krivec, A. Plataršek, U. Debelak, J. Romauš M. Dermota, J. Guzelj; po 45 ct.: D. Voltaugo; po 30 ct.: Fr. Rovani po 25 ct.: L. Novak, A. Klenčnik, J. Mravlja, J. Drmota, J. Levec, J. Kvartič, M. Kaučič, J. Dermota G. Vozben, T. Skender, Mery Trošen, J. eVrdinek, J. Jernian, M. Kreh, M. Dolenc, P. Dolenc, M. Drmota, Fr. Likar, L. Bogataj, J. Vrtačnik, L. Dernašek, J. Mauer A. Guzelj, Fr. Robselj, M. Paulič, L. Dernašek, Ant. Žagar, Fr. Lesjak, C. Zaverl, J. Valentinčič, N. Knez, Fr. Harlička, Fr. Zupan, F. Pire, M. Kos, M. Kraine, B. Glazar, A. Pitroeh, J. Taish, D. Prica, J. Virant; po 20 ct.: L. Kočevar, Fr. Višnikar; po 15 ct.: L. Zupan, J. Pleteršek in A. Laurenčič; po 10 ct.: Fr. Dobravec, Iv. Pustavich, J. Hribarič, J. Shiffer, Brat Ant. Goličič iz Cuddly je nabral \$5.50 med sledečimi člani: po 50 ct.: M. Guzelj, G. Kauparšek in J. Križander; po 25 ct.: A. Goličič, M. Goličič, J. Zerlič, J. Čadež, M. Rainer, J. Lukačič, J. Žagar, J. Domitrovič, J. Janko, Fr. Šraj, L. Slivnik, Neimenovan, L. Sekel, Rozl. Rebenšek, G. Mihelji, P. Goličič.

Srčno se zahvaljujemo vsem darovalcem in darovalkam, posebno darovalcem, posebno pa še nabiralcem, kateri so se potrudili in na nas uboge štrajkarje spomnili.

Franklin-Cgh., Pa. ODPRTO PISMO John Pakju v East Conemaugh, Pa. Počrkniko, da dela v imenu odbora nekega društva, katero si prilastuje ime "Bled", si napisal "Objavo in vabilo", v katerem vabiš Pevsko in izobr. društvo "Bled" k skupnemu posvetoivanju glede veselice v pomoč štrajkarjem v Westmoreland Co.

Ta misel se je izprohila med člani Franklinskih društev že za časa enake prireditve v New Yorku ter se bo upoštevala med istimi v najkrajšem času. Tvojemu, ali če hočeš, Vašemu vabilu se pa "Pev. in izobr. dr. Bled" ne more odzvati, in sicer iz sledečih razlogov: 1. Imenovanemu društvu ni znan obstoj kakega drugega pevskega društva "Bled" v tej okolici. — Vi, ki si lastite to imenovanje, ste bili pozvani od našega pevovodje br. Raf. Zupane, da ga tožite, ker vam je očital, da si na nepošten način prisvajate premoženje in ime društva "Bled". Ker tega niste storili, ste sami priznali, da ste "Bledu" enostavno ukradli njegovo premoženje in imenovanje. Kot družba (ne društvo!) z ukradenim imetjem pa seveda ne pridete nikdar vpoštev pri poštenih društvih.

2. Tebi, John Pakj, se je očitalo, da si nagovarjal skebe iz Westmoreland Co., naj ustanovijo tam društvo ter isto priklopijo k S. D. P. Z. Na to očitanje se nisi opravičil ter s tem priznal resničnost te trditve. — Človek, kateri kot glavni tajnik Delavske Zveze nabira skebe za društvo, oziroma Zvezo, ni vreden drugega, nego da se mu pljuje v obraz, in nikakor ni sposoben, vabiti poštena delavska društva k kakšni prireditvi, pa najsi ima ista še tako blag namen.

Štrajkarje v Westmoreland Co. pa prosimo, da nam ne zamerite, ker se ne moremo udeležiti te morebitne prireditve. Znano vam je, da so se člani Franklinskih društev že pogostokrat spomnili na Vas (časar-Conemaughski ne morejo trditi), in v kratkem pride čas, ko vam bomo spet pomagali po naših močeh, seveda ne s takimi zvijačami in silji, kot jih je hotel izpeljati J. Pakj s svojim načrtom.

Za pevsko in izobraževalno društvo "Bled": Frank Pavličič, pres. Andrej Vidrič, tajnik. Prof. Rafael Zupane, Anton Gabrenja, blagajnik.

VABILO

na majniško veselico, katero priredi socialistični klub v Yale, Kans. dne 1. maja ob 3 uri popoldne, v dvorani sodr. Anton Rujarja.

Igralo bo 6 godcev, kar znači, da bo godba prvega razreda. Za dobro pivo, smodke, sodo vodo in ostalo pijačo bo preskrbljeno.

Vstopnina za moške 50c.; ženske so vstopnine proste. Tickete se bo prodajalo 6 za 25c.

Ker je 1. majnik delavski praznik naj torej nihče ne zamudi te prilike.

K obilni udeležbi vabi ODBOR.

MOLOH PROFITA ŽRE IN ŽRE...

Še ni izputela kri na kapitalističnem morišču v New Yorku, kjer je čez sto deklet in žen dalo svoja življenja za sveti profit, že je počila vest o novih umorih na debelo, topot zopet med premogarji.

V enem samem dnevu, zadnjo soboto 8. aprila, je zopet usmrčenih do 300 premogarjev. V Prince-Panecoast - premogokopu v Throop blizo Serantona, Penna., je nastal ogenj, kateri je zadušil 78 premogarjev. Rešitev je bila nemogoča, kajti plamen je zaprl vse izhode. Šestinsdeset trupel so že dobili na površje. Usmrčeni delavci so večinoma inozemci.

Drugi umor se je izvršil v Banner-premogokopu, Littleton, Ala. V rovu so eksplodirali plini in usmrčenih je čez 150 premogarjev. Žrtve so večinoma črnci in velika večina med njimi so bili državni kaznjenci.

V obeh slučajih bo sedaj zopet "preiskava"!

Listu v podporo.

LaSalle, Ill.: Silvester Kramaršič 50c.

— V Ameriki imamo dva sloja, ki početa delati. Eni so takozvani potepuhi, ki pri delaveh beračijo za ostanke jedil; drugi so pa takozvani industrialni milijonarji, ki delavce oropajo postavnim potom za njih zaslužek.

Sodrug! Naš list je naše najmočnejše orožje! Njegujmo ga! Podpirajmo in širimo ga! Agitirajmo, da bo "PROLETAREC" še večji in močnejši! Delavstvo brez svojega časopisa je kakor življenje brez solnca.

Importiran starokrajški tobak vsake vrste za cigarete, pipe in žvečenje. Importirane cigare in cigarete. Vapristno in po zmernih cenah.

VAC. KROUPA, 1225 W. 18th St. Chicago, Ill.

POZOR! POZOR! IG. KUŠLJAN GOSTILNICAR 229-1st Ave., Milwaukee, Wis.

Ima najbolje pijače in vedno pripravljen prijazek, po zmernih cenah. Lokalni in potujoči rojaki—dobrodošli!

Velika prodaja! Za \$85.000 blaga, oblek, suknj, hlač in potrebščin za moške, moramo razprodati po tvorniških cenah najkasneje v 30 dneh, da naredimo prostor za spomladansko zalogo. Nikar ne zamudite velike prilike, ki se vam nudi. Pridite prvi, da zberete najboljše blago, ki ga je dobili na zapadni strani mesta. Naša prodajalca je unijska. 1853-55 Blue Island Ave. Ust. 1886 Chicago, Ill.

Za dobre fotografije SE OGLASI pri Witke dobropoznanemu fotografu, ki izdeluje vsakovrstne in najfinjše slike: otroke, družine, skupine, ženitve in društvene skupine. Fotografira tudi zvečer po naročilu. 1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO. NA VOGALU 14. PLACE. TELEFON CANAL 287. USTANOVLJENO 1883.

Izdelujemo obleke po meri po \$20, \$22, \$25. Prodajemo gotove obleke po \$10, \$12, \$14, \$15. Imamo veliko zalogo modernih klobukov v najraznovrstnih bojah. V zalogi imamo tudi veliko zalogo srajc, kravat, jank, spodnjih hlač, opank, i. t. d.

Za mnogobrojna naročila se priporoča PRVA HRV. TRGOVINA ZA OBLEKE JURI MAMEK, 1724 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

Skladišče čevljev za dame, moške in otroke. Domača tvrdka. Izdeluje nove čevlje po meri in prevzame vsa popravljajna dela, spadajoča v čevljarstvo obrt! Za obila naročila se priporoča al. občinstvu. JOSIP JECMENJAK, lastnik. 1831 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

NAJBOLJŠA KUHINJA! Billiards, Pool Table, Prevozišča za potnike. JEDI pripravljene po domače. Odprto po dnevi in po noči. P. Perič, 1412 W. 18. St., Chicago, Ill. Telefon: Canal 2408

ALOIS VANA — izdelovatelj — Jako važno vprašanje? "Ali sem že poslal zaostalo naročeno na "Proletarca"? Še ne! — 1337 So. Fisk St. Tel. Canal 1465

Sodrugil! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radničko Stražo"!

L. STRAUB URAR 1010 W. 18th St. Chicago, Ill.

Ima vedjo zalogo ur, veržije, prenov in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo niski ceni. Obiščite ga!

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D. Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik. (iziravnika preiskava brezplačno—plačati je le zdravila, 1924-26 Blue Island Ave., Chicago. Za dne uro: Od 1 do 9 popol. Od 7 do 9 zvečer. Izveš Chicago živeti bolniki naj pišejo slovenski.

Splošen pregled.

Mesarski trust je prešel iz defenzive v ofenzivo. Njegovi advokati hočejo, da bo sodišče proglasilo protitrustanski zakon neustavnim. To je fina izjamba trustjanov. Njegovi zagovorniki izvajajo, da je zakon glede podrobnega označenja obtožnih prestopkov pomanjkljiv. Prebrisanji advokati so s tem zadeli v črno. Ako sodišče ne bo razsodilo, da je zakon neustaven, bodo vseeno dosegli namen. S tem, da bodo zavlekli tožbo proti mesarskemu trustu, bo prenehalo javno zanimanje za trustjanske obravnave pred sodiščem.

Miljonarji in pravni zastopniki že vedo, kaj jim je storiti, da bodo še nadalje lahko drli brez skrbi ameriško ljudstvo.

V kongresu je sedaj nova trgovinska pogodba s Kanado. To je dete agitacije, katero so vodili ameriški konzumenti proti draginji živil in propagande zapadnih kanadskih farmerjev, ki so morali plačevati za industrijske izdelke visoke cene in svojih poljskih pridelkov pa niso imeli postaviti nikamor na trg.

Nova trgovinska pogodba bo koristila ljudstvu v Kanadi in v ameriški republiki. Američanom se bo dprl nov trg za industrijske produkte, Kanadčani pa trg za poljedelske pridelke, govedo, prešiče, kuretnino itd. V Kanadi živi danes 7 do 8 milijonov ljudi, dasi je prostora za 100 milijonov. Na severu provincije Saskatchewan, je še 50 milijonov angleških jehov dobre, rodovitne in neobdelane zemlje za poljedelstvo. V Kanadi so bogate šume, premogokopi in rudokopi, jezera in reke so polne žlahtnih rib, pa tudi vsakovrstne divjačine je dovolj.

V Milwaukee je katoliška cerkev dokazala, da ji ne gre za vero. Pri zadnjih volitvah za šolski svet so katoliški duhovniki v kočijah vlačili ženske volilce na volišče, da so glasovale za Žida. Vzlie temu bodo pa isti duhovniki lagali, da hočejo socialisti vzeti katoliškemu ljudstvu vero. Katoliški duhovniki, ponižni hlapeci ameriških milijonarjev lahko vodijo za nos del katoličanov, ne morejo pa vleči za nos vse katoličane in za vedno.

Doživeli smo do danes, da so jim dale breo najbolj katoliške države. In kar se zvršilo drugod, se lahko zgodi tudi v ameriški republiki.

V angleški višji zbornici je maršal lord Roberts predložil resolucijo, v kateri zahteva povečanje vojske na suhem in na morju in povdarja, da ne da piškavca oreha za takozvano mirovno gibanje. Sekundiral mu je vikomt Haldane, vojni tajnik, ki je slikal Haldane na steno. V Indiji baje potrebujejo več vojaštva proti Rusiji, v Kanadi pa proti ameriški republiki.

Novo špansko ministerstvo je minoli teden prisostvovalo seji v zbornici. Premier Canelejas je dejal, da bo nadaljeval program svojega prednika. Vsekakor pa želi, da pride obsodba in umoritev Francisca Ferrera na razpravo v zbornici, in da se o zadevi razpravlja v mejah parlamentarizma.

Poslanec Radzianko, ki zastopa Jekaterinoslav je izvoljen mesto Gučkova predsednikom du-me. Radzianko je veleposestnik in nazadnjak.

Kdor piše in govori o vzrokih bede nižjih ljudskih slojev, mu izkriščevalci in vsi, ki se senčijo v njih milosti, zalučajo v obraz: hujskaci, puntar, prekueuh, brezdomovinec itd. Kdor pa piše in govori, da lepe in stare ljudske šege in navade propadajo, dotičnega pa vsi hinavci kujejo v deveta nebena in ga imenujejo vzor človeka, svetnika, apostolja. Jokati o propadlih šegah in navadah, pridigovati moralo, je danes v modi; boriti se za odstranitev vzrokov slabe morale je pa nevarno in preprosto.

Well, živimo pač v dobi hinavščine!

Pierre Vedrine je na Francoskem zopet dosegel lep rekord

v zrakoplovbi. Z letalnim strojem je preletel 212 milj in sicer povprečno 77 milj na uro. V sled slabega vremna se je parkrat dvignil 6000 čevljev visoko.

Zrakoplovba napreduje, vzlie temu, da so nekateri zagrizeni duhovniki izjavili, da je proti božji volji, ker Bog ni vsvaril ljudi a peroti.

Printers Ink vpliven časnik v angleškem jeziku za oglase, piše:

Po temeljiti preiskavi zaključimo, da je boljše oglašati v delavskem listu, kot kakšnem drugem navadnem časniku. Delavski časnik, ki ima 2000 naročnikov je boljši za oglašanje kot navaden list, ki se tiska v 12 tisoč iztisih.

Vsekakor ta resnica ni znana trgovcem in obrtnikom, ker drugače bi bolj oglašali v delavskih listih, kot zvršujejo do danes.

Enajst sto in petindvajset ljudi je leta 1919 zgubilo življenje v pennsylvanskih premogokopih.

Sedaj razumete delavci, zakaj lastniki premogokopov koncem leta dobivajo mastne dividende in postajajo milijonarji.

Bivši francoski ministerski predsednik Briand je pred koncem svoje ministerske karijere dobil pismo, katerega ni bil najbrž vesel. Pisal mu je neki tesar, kateremu je ministerstvo uročilo pohvalo radi rešilnega dela pri povodnji. V listu se glasi:

Vi se veselite, da me zamorete pohvaliti v imenu predsednika republike. Moj okus ni za častna imena, pa že naj bodo pisma ali redovi. Na take reči je najboljšje pozabiti, kjer gre za človečanstvo. Prihranite jih za one, ki jih želijo od Vas, ali so pa v poštenosti podobni Yam. Ne pošiljajte jih ljudem, ki jih nečijo in jih smatrajo za žaljenje, če prihajajo od Vas. Sprejmite s povrnitvijo Vašega lista tudi revolucionarne pozdrave enega tistih, ki ste ga izdali.

To je jasen, določen in pošten odgovor. kakeršnega je izdajca Briand tudi zaslužil.

V Nemčiji je dobil sodr. Karol Wiesenthal 6 mesecev ječe radi žaljenja veličanstva, ker je v strokovnem listu za kovinske delavce kritiziral civilno listo nemške cesarja.

Pač čudno "veličanstvo", ki ga varuje kazenski zakonik.

Veletrgovci v Philadelphiji se hočejo mestnemu glavarju, županu Reyburnu izkazati za "umazano delo", ki ga je zvršil v dobi generalnega štrajka, s tem, da so postavodajni zbornici predložili predlogo, v kateri prosijo, da golo orodje kapitalistov ostane še dva nadaljna leta župan.

To željo je pa preprečil sodr. Maurer, ki je bil v jeseni izvoljen poslanecem v postavodajno zbornico. Sodrugi Maurer je prišel s takimi dokazi, da se tudi stari meščanski grešniki, ki so osiveli v graftu in korupciji, niso upali delavcem sovražnega malopridneža, še enkrat imenovati županom. Sedaj plakajo vsi, ko jim je spodletel krasni načrt.

Socialisti v Readingu so pa lahko ponosni, ker so izvolili v Pennsylvaniji edinega in pravega ljudskega zastopnika.

Grozeča stavka rudarjev v ostrovskem premogovnem okrožju. V ostrovskem premogovnem okrožju grozi izbruhni velika stavka rudarjev. Tamkajšnji rudarji nimajo namreč nikakšnega določenega delovnega časa, pa tudi ne določene dnevnine (mede), tako da so takorekoč izročeni na milost in nemilost obratnih vodstev in njihovih organov. Vrhtega pa se v tem okrožju od strani obratnih uradnikov in paznikov tako brutalno postopa, kot malokje drugje. Naravno, da je začelo zbok tega med rudarji prav nevarno vreti in je morda samo še vprašanje časa, da izbruhne stavka. — Vendar je pričakovati, da poseže parlament ali pa vlada v te razmere, preden pride do odprtega konflikta.

Sestmesečna stavka angleških rudarjev. Angleški rudarji premogovnega okoliša v južnem Walesu, že šest mesecev stavka-

jo in še ni nobenega upanja, da bi se stavka, ki se je udeležuje 12.000 rudarjev, kmalu končala. Za časa stavke je prišlo do ostrih konfliktov med stavkujočimi in policijo, ki je bila od raznih strani tja poslana in imela po nemškem vzoru nalogo, da stavkujoče rudarje provocira, da bi se na ta način našli nekaki vzroki, za razna nasilna sredstva proti stavkujočim. In značilno je, da so ti "nemiri" takoj prenehali, kakor hitro je bila odstranjena policija. — Stavkujoči se vzdržujejo iz svojih lastnih blagajnie ali iz rezervnega fonda, ali podpira jih tudi rudarska federacija Velike Britanije. Glavni vzrok stavki je zahteva, da se rudarji za delo na nerednih in nevarnih mestih posebno odškodujejo. Ker se tej zahtevi ni hotelo ugoditi, je izbruhnila stavka. Na zadnji specialni konferenci federacije se je sklenilo, da se ta stavka napravi narodnim vprašanjem. Radi tega se prikažejo za prihodnje mesece dalekosežne akcije britskih rudarjev.

Rothschild umrl.

Na Dunaju je umrl znani "denarni kralj" Rothschild. Kako velikansko je premoženje, ki ga zapuščala, to si lahko predstavljamo, če upoštevamo, da dobi samo država kot davek na dedščino — nad 20 milijonov kron.

Proglas kitajskih socialistov.

Pred kratkim časom šele se je organizirala kitajska socialistična stranka. Sedaj je izdala svoj prvi proglas za narod. V tem proglasu opisuje bedni položaj, v katerem se nahaja Kitajska in pravi: "Kitajska je slabša od vlačuge". Vlačuga prodaja za denar svojo ljubezen, dočim moramo mi še plačati, da se nas zatira. Naši zatiraleci, Mandžu, so vpeljali nam popolnoma tuji absolutistični režim. Dalje se opisuje v proglasu položaj delavcev, ki se jih kakor sužnje prodaja za eksport, med tem, ko delavski razred, istočasno uživa v drugih deželah pravice, da odkrito in svobodno govori in piše, o svojih potrebah, ustanavlja društva in ustvarja mogočno zvezo delavcev vseh dežel. Proglas pozivlja dalje vse delavce na Kitajskem, da pričenejo energičen boj za ideale socializma in postavljajo sledeče zahteve: odstranitev monarhije, ustanovitev republike na temelju splošne, enake direktne in tajne volilne pravice za moški in ženski spol volitev vseh uradnikov eksekutive provincialne in centralne vlade s predsednikom države vred. Podpisal je ta predlog vodja kitajske socialno-demokratske stranke, Šun-Ven. Tak proglas in njega razširjenje pomeni na Kitajskem smrtno nevarnost. In vendar prodira socializem naprej in naprej! Kakor pravijo najnovejše vesti, se je zdaj na Kitajskem ustavila tudi že upeljala in sicer stopi z letom 1913. v veljavo. Seveda je ta ustava, ki se obeta kitajskemu ljudstvu, skrajno pomanjkljiva, vendar prvi korak je storjen in pomeni brezdvomno sijajno zmago vsepovsod prodirajoče demokracije. S tem stopa Kitajska kot zadnja izmed velikih državnih tvorb v vrste modernih kapitalističnih držav. Tudi med 400 milijonskim narodom kitajskim je za zmajr stitvo tisočletja trajajoče absolutistično gospodstvo.

Bojišče dela. 9363 mrtvih 129.707 težko ranjenih.

Tako se glasi poročilo iz bojišča dela na Nemškem iz leta 1909, ki ga ravnokar prinašajo uradna izvestja državnega zavarovalnega urada (Amtliche Nachrichten des Reichsversicherungsamtes). 139.070 delavcev je torej leta 1909. v obratih, ki so zavezani za zavarovanje vsled nesreč ali usmrčenih ali pa tako težko poškodovanih, da so trpeli nad 13 tednov na posledicah nesreče in so torej vlekli zavarovalno rento. Vseskupna vsota, v obratih ponesrečenih delavcev pa je še mnogo večja. Ta vsota znaša 664.247! Pri 139.070 delavcih je leta 1909. določena renta. V ostalih slučajih so ali delavci pred 13 tednom ozdravili, ali slučajni še niso rešeni ali pa se jim je renta odklonila.

Delavce treba kastrirati, da se ne bodo tako zelo plodili.

V občinskem svetu v Lindenu (Nemčija) ležala je prošnja nekakega rudarja, ki mu na dan plače ni bil izplačan niti vinar, pa je prosil, ker ni mel nikakeršnih sredstev občinski svet za pomoč. Ni prosil nikake miloščine nego samo za predujem, ki ga hoče povrniti, kakor hitro pride do svojega zaslužka. Za razlog prošnje je navedel, da ima celo kopo nepreskrbljene dece. Zastopniki rudokopa pa so predlagali, da se ta prošnja odbije, češ da je prosilec navaden lenuh, ki noče delati. Pregledavši njegovo delavsko knjigo, pa se je videlo, da je delal in svoj posel opravljal v redu. In ko mu na ta način niso mogli odbiti podpore, je rekel fabrikant Wolf: "Delavce treba kastrirati, da ne bodo rodili toliko otrok." Resnično kapitalistična kultura se lahko ponaša s svojo najnovejšo moralno pridobitvijo. Tako podivjanost in nekulturo se dalje komentirati, bi bilo pač odveč.

Dolžnost vsakega socialista je, podpirati svoje časopisje. Agitirajte za "Proletarca". Pridobite mu nove naročnike.

Skeptiki.

Človeka, ki dvomi nad resnico od vsake stvari, imenujemo skeptika. Ne zamorete ga prepričati, tudi če se sklicujete na najbolj zanesljive in zaupljive osebe. Edina pot je, dati mu priložnost, da iznajde sam resnico. Mali primer! Gosp. Jos. Triner, dobroznani izdelovalec Trinerjevoga ameriškega zdravilnega grenkega vina, se je odločil povišati zdravilno vrednost tega izdelka tako, da bi mala doza imela istotaki učinek, kakor jo je imela popred velika doza. Sedaj je najboljša priložnost za skeptike prepričati se, da je to zdravilo v slučajih boleznih prebavnih organov, bledice, nervoznosti, v slučajih, ki so v zvezi z zabasanoostjo in njenimi posledicami, glavobola, zgage, zgube teka, bolečin v spodnjem delu telesa, od velike vrednosti. Ono hitro pomaga.

V lekarnah Jos. Triner 1333—1339 South Ashland Ave. Chicago, Ill.

Priporočajte in širite jugoslovansko socialistično časopisje v Ameriki: "Proletarec", "Radnička Straža", "Svjetlo", "Narodni Glas".

Zdravljenje mož v 5 dneh

brez noža in bolečin Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)

Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicoceeli, Stricturi. Dalj ozdravim nalezljivo zastrupljenje, živčne nezmožnosti, vode nico in boleznii tločih se možkih. Te prilika je dana tistim, ki so izdali še velike svot zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pe kazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucatov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s kateri zdravim vsacega. Za nevspešno zdravljenje ni treba plačati—le za vspešno: Ozdravim pozitivno telodečne bolezni, pljučna, na jetrih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen. Tajne moške bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne onemoglosti: slabost, gruba krepost, napor, zastrupljenje in zguba voda. Pljučna, nade: Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo. ... Zenske bolezni v osadju, beli tok in druge zdravim za stalno. —Zastrupljeni v vse druge kožne bolezni kakor prišče, ture, garje, oteklina.—Možni tok b druge bolezni. Preišče in svetuje zastoj. Govorimo slovensko.

DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST. CHICAGO between Randolph and Lake Sts. Urađuje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nečisti: od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

"NATURALIZACIJSKI ZAKON" se imenuje knjižica, ki je namenjena za tiste rojake, ki žele postati državljani Zed. držav. Zakoni za naseljence so čedalje bolj strogi, treba je, da si vsak nabavi tozadevno knjižico, v kateri se razlaga, kako se postane ameriški državljan. Knjižica stane 16 ct. s poštnino in se jo naroči pri sodr. Fr. Petriču, 1830. So. Center Ave., Chicago, Ill.

Sodrugi Josip Bratkovič potuje za "Proletarca" po državi Kansas Pooblaščen je pobirati naročnino in nabirati oglase za "Proletarca" ter ustanavljati socialistične klube.

Sodrugiom in čitateljem priporočamo, da mu gredo na roke. Odbor J. D. T. D.

DOBRO SLUŽBO

lahko dobi vsak mladenič ali gospodinja na železnici ali pa pri "brezžičnem brzojavu". Odkar je osemurni delavnik postal zakon in se množe brezžične postaje, primanjkuje približno 10.000 brzojavnih vslužbencev. Začetniki dobivajo \$70 do \$90 mesečno. Naša šola je pod nadzorstvom višjih brzojavnih uradnikov. Vsem, ki dokončajo šolo s dovoljnim vspehom, so službe osigurane. Pišite za podrobnosti šolskemu zavodu, ki vam je najbližji. National Telegraph Institute, Cincinnati, O., Philadelphia, Pa., Memphis, Tenn., Columbia, S. C., Davenport, Ia., Portland, Ore.

Stara navada je zdraviti revmatizem, trganje po udih, neuralgijo, zvinjenje itd. z Dr. Richterjevim "Pain Expeller". Pravi Pain Expeller se dobi tudi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenice in se spozna po varstveni znamki s sidrom. Pri kupovanju je treba na to paziti.

Slovencom in Hrvatom priporočam svoje moderno brivnico. FRANK ZORNJAK, 1837 So. Centre ave., Chicago, Ill.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.

Najpripravnejša in najcenejša parobrodna črta za Slovence in Hrvate.

Regularna vožnja med New-Yorkom, Trstom in Reko. Brzi poštni in novi parobrodi na dva vijaka: Martha Washington, Laura, Alice, Argentina in Oceania

Druge nove parnike, ki bodo vozili 19 milj na uro, gradijo.—Parniki odplujejo iz New Yorka ob sredih ob 1 popoldan in iz Trsta ob sobotih ob 2 popoldan proti New Yorku.—Vsi parniki imajo brezžični brzojav, električno razsvetlavo in so moderano urejeni.—Hrana je domača. —Mornarji in zdravniki govorejo slovensko in hrvaško.

Za nadaljne informacije, cene in vozne listke obrnite se na naše zastopnike ali pa na:

PHELPS BROS. & CO. Gen'l Ag'ts; 2 Washington St., New York.

Največja trgovina z žganjem, vinom in smodkami na debelo.

Vse blago prve vrste! Dve prodajalne:

JOSEPH H. MILLER et Comp., 917 Woodland in 6030—6032 St. Clair ave. Cleveland, Ohio. Telefon: Cujahoga C. 4254 R in Princeton 2002.

Blago pošiljamo tudi izven Clevelanda. Pišite slovensko! Cene nizke. Potrežba točna!

ROJAKI v Waukeganu! Če kočete piti dobre pijače in se zabaviti po domače pojedite k

B. Mahnich-u, 714 Market Street, Waukegan.

Pri njemu je vse najbolje. Kdor ne vrjame, naj se prepriča.

DOBRA, DOMAČA GOSTILNA v Clevelandu, Ohio

J. SVETE po domače pri ZALARJU 6120 St. Clair ave

toži vino, pivo in žganje prve vrste. Smodke brez kvalitete so za prodaj. Za mnogobrojten poset se priporoča rojakom v Clevelandu, pa potnikom. Lastnik.

Po navodih slovenske angleške slov-nice, tolmaja in angl. slov. slovarja lahko vsaki preprosti človek angleško, ne, kakor jo v navadnem življenju nauči priučiti, kar je v tej deželi najnuj potrebo ako hoče kak boljši posel in neodvisno živeti. Knjiga v platno vezana stane samo \$1.00 in je dobili pri V. J. KUBELKA, 538 W. 145th St., New York.

Novo Pomladanske obleke

v vseh najnovejših krojih in barvah \$7.50 do \$25.00

"PRESTO" najnovejši patentovan ovratnik

Sukne

p. krojih Kerseys, Vicunas, in Tweeds v vseh barvah za moške, dečke in otroke

\$6.50 do \$30.00

LAWDALE CLOTHING HOUSE

S.W. Corner 26th & Central Park Ave. Rudolph Layer, lastnik.

PRVA SLOVENSKA Vinarna in Gostilna v Kaliforniji,

kjer se toči dobra vina in importirano pilsenah-pivo. Prodaja vina na galone in na drobno. Ant. Schnabl, cor. Trumbull ave. in 28. Str., Chicago, Ill.

Najboljše in najfinejše obleke so po nizki ceni na prodaji pri H. SCHWARTZ,

16—18 N. Halsted St., Chicago. Velika zaloga klobukov, čepic, čevljev, perila in kovečkov.

Kdor kupi za pet dolarjev, dobi darilo.

FRANK UDOVIČ, EKSPRESMAN

1643 Blue Island Avenue. CHICAGO, ILLINOIS

Prevaža pohištvo, premog, drva in drugo. Oglasite se pri njem. Oddaljeni rojaki naj pišejo do pisnico.

Angleščina brez učitelja

Slovensko Angleška Slovnica, Tolmač in Angl. Slov. Slovar stane samo \$1.00 in je dobili pri V. J. KUBELKA,

538 W. 145 St., New York, N. Y. Največja zaloga slov. knjig. Pišite po cenik!

POZOR! SLOVENCII POZOR! SALOON

s modernim kegljiščem Sveže pivo v sodčih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unizhno smodka. Potniki dobe šodno presušiče za nizko ceno.

Postrežba točna in izborna. Vsem Slovencom in drugim Slovanom se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR, 1625 So. Centre Ave. Chicago

Valentin Potisek GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill

Toči vse, gostilni podrežene pijače in se priporoča rojakom za običen obič.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik. Urađuje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.

1842 So. Ashland Ave. Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

J. Kosirnik, krojač

izdeluje nove obleke, čisti, lika in popravlja. Cene zmjerne. J. Kosirnik, 3708 W. 26th St. Tel. Lanwdale 1761. Chicago

LOUIS RABSEL

moderno urejen saloon NA 113 MILWAUKEE AVE., KEHOSHA, WIS. Telefon 1199.